

دانشی برای آینده

شما از دوستداران داستان‌های تخیلی و به‌ویژه علمی-تخیلی هستید؟

شما از دوستداران داستان‌های تخیلی و به‌ویژه علمی-تخیلی هستید؟ داستان‌هایی که در آن‌ها اتفاقات عجیب و غریب می‌افتد و موجودات آن‌ها، کارهایی می‌کنند و توانایی‌هایی دارند که در زندگی روزمره امکان پذیر نیست. این داستان‌ها سرگرم کننده‌اند و هدف از نوشتن آن‌ها هم بحث بر سر واقعیت‌ها و غیر واقعیت‌ها نیست. مثلاً وقتی داریم داستانی می‌خوانیم که در آن قهرمان قصه پرواز می‌کند یا خودش را غیب می‌کند کسی بر سر این که چنین چیزی چه‌طور امکان‌پذیر است، بحث نمی‌کند. اما برخی از این داستان‌ها چیزی بیش‌تر از یک قصه هستند.

مثلاً اگر کتاب‌های ژول ورن، آرتور سی کلارک یا ایزاک آسیموف را خوانده باشید، می‌بینید که چه‌طور در آن‌ها از زیر دریایی، ماهواره، روبات، هواپیما و حتی سفر به فضا صحبت می‌شود. اختراعاتی که در زمان خودش عجیب و باور نکردنی بودند، اما امروزه برای ما دیگر چندان عجیب نیستند. این روایت‌ها الهام بخش دانشمندان بودند و گرچه برخی از نویسنده‌های داستان‌های علمی-تخیلی چندان به اهمیت کارشان واقف نبودند، اما باعث شدند مسیر علم و دانش در دنیا متحول شود.

امروزه دیگر بحث بر سر داستان و قصه و قوه‌ی تخیل نیست. حتی می‌توان گفت این روند به نوعی برعکس اتفاق می‌افتد. مثلاً در گذشته اول از ساخته‌ای بحث می‌شد که به کمک آن می‌شد با راه دور صحبت کرد، بعدها که آن چیز (تلفن) اختراع شد، می‌گفتند که قبلاً در کدام داستان از آن یاد شده است. اما امروزه برای این که ذهن بشر آمادگی یک اختراع جدید را داشته باشد، ممکن است فیلم‌های زیادی ساخته شود تا آمادگی لازم برای پذیرش آن اختراع مهیا شود!

در دنیای امروز پیش‌بینی‌های علمی و دستاوردهای دانش به جایی رسیده که از آن به «آینده پژوهی" یاد می‌شود. یعنی رشته‌ای به وجود آمده که در آن دانشمندان به پژوهش درباره‌ی آینده می‌پردازند و دستاوردهای آینده را پیش‌بینی می‌کنند. البته فرق آن‌ها با نویسندگان داستان‌های علمی-تخیلی این است که تنها به پیش‌بینی اکتفا نمی‌کنند. آن‌ها با بررسی شرایط ممکن و تحلیل و آنالیز آن، تغییرات لازم را مورد کاوش قرار می‌دهند و برای دستیابی به آن برنامه‌ریزی می‌کنند. این موضوع در دنیای امروز آن قدر اهمیت دارد که حتی خیلی از شرکت‌های بزرگ دنیا برای این که محصولات جدیدی بسازند، با دانشمندان در سراسر دنیا در ارتباط هستند و از آن‌ها می‌خواهند انتظار و خواسته‌هایشان را از یک محصول بگویند، حتی اگر با توجه به علم روز امکان‌پذیر نباشد و 100 سال بعد بتوان به آن دست یافت. به نظر جالب می‌رسد، نه؟

آینده پژوهی امروزه یک دانش محسوب می‌شود. این که بتوان فردا را تجسم کرد و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرد و نقشه ریخت. بسیاری از مأموریت‌های فضایی پیچیده که امروزه میسر شده‌اند با کمک چنین دانش و مطالعاتی تحقق یافته‌اند و برنامه‌ریزی برای آن‌ها از سال‌ها پیش شروع شده است. البته این را هم بدانید که دانش آینده پژوهی خیلی هم جدید نیست و بحث بر سر آن از حدود 50-60 سال پیش آغاز شده است و هم اکنون در بسیاری از دانشگاه‌های دنیا به عنوان یک رشته تدریس می‌شود.

اگر شما هم می‌خوانید ببینید که در این رشته توانایی دارید یا نه، نگاهی به دور و برتان بیندازید و خوب فکر کنید. فکر می‌کنید 20 سال، 50 سال یا 100 سال آینده زندگی چگونه است؟ انسان‌های آینده چه وسیله‌هایی نیاز دارند و چه امکاناتی برای آن‌ها فراهم خواهیم شد؟ با پاسخ دادن به این سؤالات و بررسی کمبودها و ضعف‌های علم امروزی، برای زندگی در آینده آماده خواهیم شد.